

Vrijdag 19 april 1918 – ochtendeditie

Berlijn, 18 april. Officieel avondbericht: In Vlaanderen en op het slagveld aan de Leie is de toestand niet gewijzigd.

Havre, 17 april. Officieel. Om 8 u 30 's ochtends hebben de Duitsers, na een hevige geschutvoorbereiding, die de hele nacht duurde, een krachtige stormaanval ondernomen tussen Kippe en Langemark, over een front van 6 km. De Duitsers slaagden er in om een deel van onze vooruitgeschoven posten in te nemen, doch de onmiddellijk ingezette tegenaanvallen leidden tot verwoede gevechten, waarbij de Belgische troepen in het voordeel bleven. Tegen de avond waren de Belgische stellingen volkomen hersteld. Er bleven 600 gevangenen, waaronder verscheidene officieren, in onze handen achter; ze behoorden tot zeven verschillende regimenten, deel uitmakend van een marine-, twee Pruisische en een Beierse divisie.

Weer hebben de Belgische troepen blijk gegeven van hun kracht en strijdbaarheid.

Havre, 18 april. Gisteren heeft president Poincaré, door koning Albert en prins Leopold van België rondgeleid, een bezoek aan verscheidene militaire inrichtingen aan het Belgische front gebracht.

Generaal Foch heeft luitenant-generaal Gillain, het nieuwe hoofd van de generale staf, bezocht.

Parijs, 18 april. Het Duitse offensief in Vlaanderen wordt met een verwoede hevigheid voortgezet. Door herhaalde stormaanvallen poogden de dichte Duitse formaties hun stellingen rondom Bailleul uit te breiden. Ze werden letterlijk weggemaaid en hebben geen enkele vordering gemaakt. De geallieerden deden met succes tegenaanvallen en slaagden erin om vaste voet in Meteren en

Wijtschate te krijgen, doch de Duitsers konden er, bij een wanhopige reactie, opnieuw in binnen te dringen.

Londen, 18 april. Reuters correspondent bij het Britse leger seinde heden:

Gisteren had onze infanterie in samenwerking met de Fransen, die thans op het noordelijke slagveld in de strijd zijn getreden, een harde dobber. Het was echter een dag, die alles bij elkaar in ons voordeel doorsloeg. De Duitse golven botsten op een zestal plaatsen tegen onze linies en terwijl ze geen beslissende winsten kunnen boeken moeten hun verliezen schokkend zijn geweest. Natuurlijk werd verwacht, dat de vijand zich zou haasten om het terrein te bezetten, dat wij in de sector van Passendale hadden ontruimd en daarom dan ook hadden onze kanonnières alles in orde gemaakt om hen warm te ontvangen, zodat, toen wij gisterochtend sterke korpsen grijze infanterie over de sombere wildernis zagen uitzwermen, de batterijen kwaadaardig begonnen te blaffen en het grote kerkhof in Europa's moordhol opnieuw zijn ijzingwekkende aanzien kreeg.

In de aanval bij de post zette de vijand niet minder dan vier divisies in. Daar was een divisie mariniers bij, die geweldig gehavend werd, verder een Beierse en twee Pruisische divisies. Blijkbaar verwachtte men aan de overkant, dat het heftige bombardement gedurende heel de nacht alle tegenstand zou murw stampen. De Duitsers zagen hun vergissing echter spoedig in, want de Belgen namen de strijd op, die zeker onder de indrukwekkendste van hun geschiedenis kan meetellen. Ze dreven de Duitsers in verwarring terug en namen meer dan 600 gevangenen.

Het treitervuur, waaronder ons geschut de vijandelijke verzamelpunten houdt, is sterk aangewakkerd en gelukkig hebben de Duitse kanonnières zwaar geleden.

Maandag jl. hadden onze batterijen vier stukken van het 23e regiment veldartillerie kapot geschoten en alle bedieningsmanschappen daarvan op twee na getroffen. Een batterij van het 61e reserveregiment veldartillerie verloor alle vijf de officieren benevens de meeste onderofficieren en kanonniers.

Berlijn, 18 april. De correspondent van het Wolff-bureau aan het westelijk front meldt:

In de ochtend van 17 april werd een nieuwe vijandelijke aanval op Wijtschate in het Duitse afweervuur gefnuikt. Ook de later, na een krachtige artillerievoorbereiding in dichte gelederen ondernomen aanvallen op dit punt en ten noordoosten van Wulvergem liepen met zeer talrijke vijandelijke verliezen te pletter.

Londen, 18 april. Officieel: In de ochtend van de 17^e april verbeterde het weer enigszins, doch tegen de middag begon het terug te regenen. Onze vliegtuigen waren overdag bedrijvig op het front van Meteren en Wijtschate, bombardeerden vijandelijke troepen en bestookten ze met machinegeweervuur. We wierpen meer dan 500 bommen van zeer geringe hoogte naar omlaag. Bij gevechten, die in de ochtend werden geleverd, werden twee vijandelijke vliegtuigen neergeschoten, een ander werd stuurloos tot dalen gebracht. Vier van onze toestellen worden vermist.

Havre, 18 april. Het nationaal bureau voor de hervatting van de economische werkzaamheid in België is tot stand gekomen. Onder de oprichters bevinden zich vooraanstaande zakenlieden; in het bezette gebied van België zijn reeds 1300 personen toegetreden, die voor 5300 aandelen van 100 F hebben ingeschreven.

De Kölnische Zeitung bevat, naar ons uit Keulen wordt geseind, enige Franse persstemmen over de toestand in het Westen. De militaire

medewerkers van de Parijse bladen vrezden voor het afsnijden van de sector van Ieper, voor het geval de Engelsen zich niet meer op de hoogtestellingen tussen Kemmel en Boeschepe kunnen handhaven. Ze nemen aan, dat Hindenburg voornemens is het Engelse leger tegen Calais weg te dringen.

Volgens de Italiaanse Stampa zijn de generaals Foch en Haig op het slagveld aangekomen om aan de Vlaamse kust de aanvallen van de geallieerden te organiseren.

De staatsvorm van zelfstandig Vlaanderen.

Men meldt ons:

De Raad van Vlaanderen, in zijn tweede gedaante, schijnt nog niet zeker van de vorm, die de nieuw geschapen staat Vlaanderen zal dienen aan te nemen. Sera-t-il Dieu, table ou cuvette? Gaan we onder een republiek leven, zoals de nieuwe Russische staten, of zullen we blijven gehoorzamen aan een vorst?

Men weet, dat de activisten tot voor korte tijd hun eerbied voor koning Albert niet hadden afgelegd. Hun dichter, René de Clercq, had zich te dikwijls op deze beroepen, om hem zomaar brutaal overboord te gooien. Toen hij daar echter wel toe kwam, was het niet dan met de rouw in het hart, zoals hij zelf in een interview meende te moeten verklaren. Toen er voor het eerst, in 1916 reeds, sprake was van een onafhankelijk zelfstandig Vlaanderen, werd er in de eerste plaats aan een koninkschap gedacht. Dit koninkrijk Vlaanderen was een uitvinding van dichters. Het vaderschap ervan kan worden opgeëist tegelijkertijd door Gustaaf Vermeersch, de schrijver van "De Lust" en "Mannen Wetten", en door Raymond Kimpe, de intieme vriend van Felix Timmermans, vader van "Pallieter", die zijn deel in de olijke uitvinding heet gehad te hebben. Kimpe moet zelfs zijn ontwerp in

de Rijksdag verdedigd hebben. Intussen werden hij noch Vermeersch zeer au sérieux genomen ...

Niet dat de activisten in het algemeen een andere, bepaalde staatsvorm waren toegedaan. Een bepaalde idee hadden ze zelfs in het geheel niet; de meningen waren dienaangaande zo verdeeld of zo afwezig, dat in 1917 dr. Josuah de Decker, professor in de Latijnse taal en letterkunde aan de door de Duitsers vervlaamste universiteit te Gent, de noodzakelijkheid inzag, dat alle activisten zich op een formule akkoord zouden stellen. In een vergadering van de eerste Raad van Vlaanderen werd, na een artikel van zijn hand in de Antwerpse "Eendracht" en op zijn voorstel, algemeen aangenomen, dat het België der toekomst een federatieve staat op zijn Zwitsers zou uitmaken, waarvan Vlaanderen een zelfstandig deel zou zijn.

In hoeverre dit het algemene ideaal bleef weten we niet. Toen einde januari van dit jaar de volledige autonomie van Vlaanderen op de bekende vergadering van de Alhambra schouwburg te Brussel werd uitgeroepen, was er van een federatieve staat geen sprake meer; die staatsvorm scheen zelfs heel erg in het gedrang gekomen. De leuze leek nu bij de meesten: volstreekte zelfstandigheid, zonder dat wij trouwens te weten kwamen onder welke regering het Vlaanderen van morgen zou komen.

Wel gingen sommige activistische bladen, en in de eerste plaats het voornoemde "Eendracht" zich om de vraag bekommeren. Zou Vlaanderen zich geheel van Wallonië losscheuren, of zou het met een zelfstandig Wallonië een verbond aangaan? Dit laatste bleek de voorkeur te hebben. De vorm van dit verbond diende echter vastgesteld. Zou het een personele unie zijn onder een gemeenschappelijke vorst, dan wel een reële unie die, behalve dit, de gemeenschappelijkheid van, bv., buitenlandse zaken, leger, koloniën, spoorwegen, tolwezen enz. zou aannemen? Zou een

statenbond van onafhankelijke staten, berustend op een volkenrechtelijk verdrag, worden gesticht, dan wel een bondsstaat naar Duits voorbeeld worden gevormd (deze laatste spitsvondigheid is het persoonlijke eigendom van de "Eendracht")? Het Antwerpse blad verwierp persoonlijke unie, statenbond en bondsstaat, om als wenselijke oplossing de reële unie voor te staan.

Gaf het hiermee de mening weer van alle activisten? Geenszins. Een Antwerps blaadje, "Ons Land" dat zich het "meest activistische" noemt, wil alleen van een volstrekte onafhankelijkheid weten. En intussen blijft het zeer in het onzekere of wij weer een graafschap worden, dan wel of wij een koninkrijk, laat staan een republiek zouden gaan uitmaken.

En aldus wordt de huid van de beer verkocht ...

Niet echter zonder dat in zéér activistische kringen enig scepticisme aan de dag komt. Rafaël Verhulst gewaagt reeds van "het heldhaftig pessimisme", en niet zonder verbluffing, kon men onlangs in de "Gazet van Brussel", het blad van René De Clercq, lezen, dat de Raad van Vlaanderen tot op heden niets anders had gedaan dan ... de wens uit te drukken dat Vlaanderen na de oorlog een autonome staat zou zijn; al het geschreeuw zou dus niets anders zijn dan vrome wensen; tegen België was het niet gericht; men streed alleen voor het België der toekomst ...

Tekenen des tijds! ...

Mr. Louis Franck.

Omtrent de aanhouding van de heer Franck en zijn wegvoering naar Duitsland, vernemen wij het volgende:

De Duitse overheid had van de stad Antwerpen het gebruik der stapelplaatsen aan de haven, en tevens de arbeiders, die er gewoonlijk werken, opgeëist. Men deelde haar mede dat dit laatste een inbreuk uitmaakt op de vrijheid van arbeid, en dat de stad die inbreuk natuurlijk niet kon bevelen. Daarop werd de heer Franck, die pas een paar maand geleden nog veroordeeld was geworden tot een geldboete van 1000 mark voor een korte redevoering, waar niets beledigends in was voor de bezetter, in hechtenis genomen en opgesloten. Enkele dagen daarop werd hij, zonder gehoord te zijn, tot twee maanden gevangenisstraf veroordeeld. Deze zit hij nu uit te Bonn, waar hij in een cel is opgesloten, zonder met de buitenwereld te mogen corresponderen. Tevens is hem bekend gemaakt, dat hij niet meer naar België zou mogen terugkeren dan bij het sluiten van de vrede. Aldus werd de ijverige en moedige man, aan wie zijn moederstad en heel het land zeer veel te danken hebben, onschadelijk gemaakt ook voor de activisten.

Te Gent.

Men schrijft ons:

Wat er te Gent is voorgevallen, hebben wij medegedeeld: de burgemeester, Emile Braun, en de schepen voor schone kunsten, Maurice De Weert, zijn naar het voorbeeld van de heren Franck en Strauss uit Antwerpen, naar Duitsland overgebracht. Ook de andere vier wethouders der gemeente zijn afgezet, waaronder het bekende socialistische kamerlid Anseele; terwijl de zitting van de gemeenteraad zonder meer is geschorst. Een Duitse burgemeester is aangesteld, terwijl vijf verwoede activisten als commissarissen tot het waarnemen van het schepenambt zijn benoemd.

Omtrent deze commissarissen vernemen wij: daaronder zijn een voormalige wethouder, afgezet vanwege een zedengeschiedenis,

waarin hij betrokken was; verder Mr. Hector Plancquaert, die indertijd, als jeugdige, niet zeer kiese politicus, in René de Clercq een ijverige propagandist mocht vinden en die, na jaren van teruggetrokken leven, in het activisme en de dood van Pieter Daens nieuwe krachten en nieuw aanzien heeft geput; Jan Wannijn eindelijk, gemeenteonderwijzer, die veel van zijn Vlaamsgezinde ijver had verloren sedert hij de door hem gestichte "English Club", een instituut voor levende talen, tot een winstgevende bloei had zien gedijen, maar sedert de opkomst van het activisme al zijn vroegere idealen ditmaal aangedikt met meer vuur dan ooit aan het verdedigen is gegaan – met, zoals men ziet, voor hem voordelige gevolgen. Het in hechtenis nemen en wegsturen van burgemeester Braun baart des te groter verwondering, omdat hem in al de tijd van de bezetting en niettegenstaande al de moeilijkheden waar hij en zijn wethouders mee te kampen hadden, niet de minste onvoorzichtigheid kan worden verweten. Men staat hier voor een niet alleen willekeurige, maar stelselmatige daad, waarvan men vreest dat ze slechts de eerste is van een ganse reeks in de andere steden van het Vlaamse land.

Een zendbrief van kardinaal Mercier.

In een zendbrief aan zijn geestelijkheid, bestemd om voorgelezen te worden in al de bidplaatsen van zijn bisdom, komt mgr. Mercier op tegen het inventariseren en opeisen door de Duitsers van de klokken en orgels der kerken, waartoe onlangs bevolen werd. De argumentering van de kardinaal-aartsbisschop komt op het volgende neer: 1°. De klok, door de bisschop gezegend en gezalfd, is een gewijd voorwerp, met een heilige bestemming; haar te recupereren is dus heiligschennis; 2°. Art. 52 van het reglement, gevoegd bij de Haagse conventie van 18 oktober 1907, welk verdrag in de eerste plaats ondertekend werd door de Duitse afgevaardigde, luidt: "opeisingen mogen niet gevorderd worden, dan voor de behoeften van het

bezettingsleger", wat met klokken en orgels volgens mgr. Mercier niet het geval kan zijn; 3°. Art. 36 van hetzelfde reglement zegt: "Particulier eigendom (persoonlijk of gemeenschappelijk), evenzeer als de godsdienstige overtuigingen en de uitoefening van de eredienst" (deze laatste zinsnede ingelast op voorstel van de Turkse afgevaardigde) "dienen geëerbiedigd. Op particulier eigendom mag geen beslag gelegd", en nu is het toch duidelijk, dat klokken en orgels privaat eigendom zijn, gebruikt bij de uitoefening van de katholieke eredienst. Mgr. Mercier eindigt zijn betoog als volgt: "namens de vrijheid der kerk, namens de heiligheid van de katholieke eredienst, namens het internationale recht, veroordelen en keuren wij af het beslag op onze klokken en orgels gelegd; we verbieden aan de geestelijkheid en de gelovigen van ons bisdom aan hun wegvoering mee te helpen; we weigeren de prijs der gewijde voorwerpen, ons door het geweld ontnomen. Op een onoverwinbare hoop steunend, verbeiden wij het uur Gods".

De Beurs te Brussel.

Men schrijft ons:

Men weet, dat sedert de bezetting de Beurs te Brussel officieel gesloten is. Het heeft echter vanwege de Duitsers niet aan pogingen ontbroken om haar, met de medewerking van de plaatselijke makelaars in effecten, te heropenen. Vooral in de laatste maanden werd dat beproefd, vermoedelijk met het oog op het liquideren van de door de Duitsers in beslag genomen zaken, en van de aan onderdanen van de geallieerde landen toegestane reporten. Ziehier de toedracht der zaken.

In de eerste tijd der bezetting pleegden bedoelde makelaars samen te komen in een café in de buurt van het gesloten en door de Duitsers militair bewaakte beurslokaal. De aldaar verhandelde operaties

namen echter weldra een zekere omvang. Er werd dan ook besloten een vrije beurs in de stellen in een ruimere lokaliteit, en twee bekende wisselaars namen aan, op verzoek van hun collega's, de rol van de voormalige beurscommissie op zich te nemen. Deze officieuze beurs werkte tot ieders bevrediging, tot op het ogenblik, namelijk tot 3 november jongstleden, dat de Duitse overheid meende te moeten tussenbeide komen. De twee gemelde beurscommissarissen werden door de kommandantur gedaagd en aan hun werd de wens uitgedrukt, de Brusselse Beurs officieel te zien heropenen, met de medewerking van de makelaars in effecten, die zij vertegenwoordigden. Als voorwaarden werden gesteld: 1°. De makelaars zouden hun oud lokaal in het Beursgebouw betrekken; 2°. Ze zouden uit hun schoot een commissie van tien als eerbaar bekende leden benoemen met het doel, samen met de Duitse overheid een reglement van inwendige orde samen te stellen; 3°. Tot de beurs zouden alleen wisselaars toegelaten worden, die voor de oorlog een kantoor in Brussel gevestigd hadden, en slechts deze waarden zouden mogen verhandeld worden, natuurlijk in marken, die in 1914 op de Beurs genoteerd waren; 4°. Duitse controle werd aan de makelaars opgelegd.

De twee afgevaardigde commissarissen hadden met hun boodschap bij hun mandatarissen weinig succes. Na lange beraadslaging werd echter besloten, dat een ruimere afvaardiging met de Duitsers over de zaak zou gaan beraadslagen. Toen het er echter op aankwam deze afvaardiging samen te stellen, werd niemand bereid gevonden er deel van uit te maken. De stad Brussel van haar kant, eigenares van het beursgebouw, weigerde dit lokaal voor de nieuwe officiële Beurs af te staan.

De twee beurscommissarissen meldden aldus aan de kommandantur. Deze nam toen het besluit, ook de niet officiële Beurs op 10 januari jl. te sluiten.

De makelaars in effecten hebben zich bij het besluit niet neergelegd. Op grondslag van het reglement van voor de oorlog en onder leiding van een commissie van 10 leden zetten ze hun zaken voort. Uiteraard zijn deze natuurlijk weinig belangrijk.

Vrijdag 19 april 1918 – avondeditie

Berlijn, 19 april. Officieel. Op het trechterveld in Vlaanderen ontstonden verscheidene kleine gevechten tussen onze verkenningsafdelingen en Belgische en Engelse posten.

Sterke aanvallen, die de vijand van het noorden en het noordwesten tegen Wijtschate deed, werden afgeslagen.

Reeds terwijl hij zijn troepen ten aanval opstelde, leed de vijand in ons vernielingsvuur de zwaarste verliezen.

Londen, 19 april. Officieel ochtendbericht. De vijandelijke aanvallen, waarvan gisteren werd medegedeeld, dat ze ten zuiden van Kimmel aan de gang waren, zijn met succes afgeslagen.

Andere vijandelijke aanvallen tegen dit dorp in de loop van de avond heeft het vuur van onze artillerie en machinegeweren gefnuikt. De nacht was rustig op het gehele Britse front. Alleen bulderde aan beide zijden het kanon. Als gevolg van kleine ondernemingen hebben wij enige gevangenen genomen en machinegeweren buitgemaakt.

Londen, 19 april. Reuters correspondent in het Franse leger heeft een Frans generaal gesproken, die als een van de eerste militaire autoriteiten in Frankrijk geldt en die de Franse troepen heeft aangevoerd, welke het eerst aan de slag deelnamen en de Duitse opmars aan de Oise tot stand brachten. Zonder de minste reserve

verklaarde de generaal, dat er niet de minste reden tot ongerustheid voor de geallieerden was en dat men alle grond tot vertrouwen had. Naar zijn overtuiging waren de Duitsers zowel in Picardië als in Vlaanderen definitief tot staan gebracht.

Over de toestanden in Vlaanderen sprak de Franse generaal met volmaakt vertrouwen. Gevraagd naar zijn mening over het verloren gaan van de stellingen, genoemd in het officiële Britse bericht van 17 dezer, verklaarde hij dit, na een snelle blik op de kaart, tot een van de onvermijdelijke schommelingen van het front, waarvan hij gewaagd had. Hij had een onbegrensd vertrouwen in het Engelse leger. Bij de aftocht door het verwoeste gebied hadden twee Engelse korpsen onder zijn bevel geopereerd en hij sprak met de grootste lof over de strijd lust, die officieren en manschappen bij alle gelegenheden tentoon hadden gespreid. De Engelsen vochten als razenden, zegde hij, en hij was in het bijzonder dankbaar geweest voor de medewerking van de Britse artillerie, die zich zonder voorbehoud ter beschikking van de eigen infanterie had gesteld, welke eerst verplicht was geweest, zich met zo goed als geen artillerie in de strijd te werpen. De generaal had dan ook niet verzuimd een brief tot de Engelse bevelhebbers te richten, waarin hij hen bedankte voor en geluk wenste met het werk van hun manschappen.

De generaal eindigde in de geest, waarin hij begonnen was, door te zeggen: "we hebben alle reden om vertrouwen te houden. De Duitsers verbruiken hun divisies in een tempo dat niet voort kan duren. We hebben de onze met de grootste spaarzaamheid gebruikt en zijn er niettemin in geslaagd, de vijand tegen te houden".

Londen, 19 april. De Times schrijft, dat de strijdkrachten der geallieerden gisteren overal hun terrein behouden hebben. Nieuwe aanvallen werden ondernomen, maar mislukten overal; daarentegen

werden op een punt enige honderden gevangenen door de Engelsen gemaakt.

Er zijn nieuwe aanvallen gedaan op de Engelse stellingen ten zuiden van de Kemmelberg, maar ook deze verslaptten zonder de Engelse linie te hebben kunnen terugduwen. Het Duitse legerbericht is ongewoon ingetogen na de buitensporige snoeverijen van de laatste week. De mededelingen van de vijand slaan nu een lagere toon aan. Het oponthoud, dat de vijand op het zuidelijke slagveld ondervonden heeft, is voor de geallieerden zeer gunstig geweest, daar het vertrouwen toeneemt met iedere dag, dat de verdedigingsmaatregelen vollediger worden. Geen fase van de slag in het noorden is bemoedigender geweest dan de vergeefse poging van de vijand om ook maar enigszins dichterbij Hazebroek te komen. In de paar laatste dagen hebben de Duitsers feitelijk zo goed als geen vooruitgang meer gemaakt in de richting van dat kostbare centrum van verbindingswegen. De eenheid van bevelvoering, de betere opstelling van de gemeenschappelijke troepen der geallieerden en de krachtige inspanning, die nu gedaan wordt, om de gevechtseenheden te versterken en de verliezen aan materieel te vergoeden, zijn allemaal factoren die op de duur in het voordeel van de geallieerden moeten komen.

Londen, 19 april. De Morning Post vernam gisteren van haar correspondent bij het Engelse leger in Frankrijk: Het stormcentrum heeft zich vandaag weer uit Vlaanderen naar de Leievlakte verplaatst, waar het versterkte zesde Duitse leger aanvalt in de hoop Béthune te kunnen nemen.

De troepen, die de heuvel van Kemmel aanvielen, hadden ook het gewone bevel ontvangen, om hem tot elke prijs te nemen, maar de zwaarste artillerievoorbereiding hielp de Duitse infanterie niet en ze

werd door ons vuur weggevaagd. Een Engels bataljon verschoot in 5 uur 25.000 patronen, waarvan er maar heel weinig verspild werden.

Berlijn, 19 april. De geallieerden maken zich in de streek van Ieper tot de uiterste tegenstand gereed.

Londen, 18 april. Officieel. In de nacht van 17 op 18 dezer hebben Engelse monitors Oostende en de vijandelijke batterijen in de buurt gebombardeerd. Ten gevolge van het slechte weer is het nog niet mogelijk nauwkeurige inlichtingen omtrent de resultaten van de beschieting te verkrijgen. De vijandelijke batterijen beantwoordden ons vuur, maar geen van onze schepen is getroffen.

In de vroege morgen van de 18^e dezer hebben een of twee vijandelijke torpedojagers een korte poos in de richting van Adinkerke gevuurd. Ze verdwenen voor wij hen in een gevecht konden wikkelen.

Balfour over België.

Londen, 18 april. Balfour heeft gisteren het woord gevoerd aan een maaltijd, aangeboden aan gedelegeerden van de Belgische regering en leden van de commissie voor de handel tussen Engeland en België. Hij zegde onder meer: "We hebben hier te maken met iets dat dieper gaat en verder reikt, dan een eenvoudig handels- of nijverheidsbelang van twee in vriendschap levende nabuurstaten, die rekening hebben te houden met hun wederzijdse belangen en hun wederzijdse macht. We hebben o.a. te maken met het wegnemen van een groot internationaal onrecht (toejuichingen). Er is geen man, vrouw of kind in Groot-Brittannië of in de overzeese gebieden in Amerika, die niet bekend is met het onrecht, dat de Belgen in de eerste dagen van de oorlog hebben ondergaan, die niet weten van de schandalige behandeling, aan België toegediend door Duitsland,

aan de grove schending van de internationale goede trouw, die een onuitwisbare vlek zal zijn op de geschiedenis van Duitsland, zolang iemand het nog de moeite waard acht Duitse geschiedenis te schrijven. Er is geen man, vrouw of kind – waar ook ter wereld – of ze weten dat. Maar het is niet (algemeen) bekend – en het behoorde toch veel meer bekend te zijn, dan het is, – wat de behandeling is, door het Duitse invalleger met voorbedachten rade toegediend aan België, en welke gruwelen er door dat leger nog zijn gepleegd na die eerste gruwelen.

Die zaken zijn onvergetelijk verschrikkelijk, en ik ben er niet zeker van of het stelsel van langzame marteling, waaraan België zorgvuldig wordt onderworpen, wanneer ge het goed overdenkt, nog niet verschrikkelijker is – al is het dan minder dramatisch in zijn verschrikking – dan die eerste gruwelen, die het bloed van de beschaafde wereld deden stollen. Want wat hebben de Duitsers zich tot taak gesteld? In de eerste plaats hebben ze zich tot taak gesteld, de handel, de nijverheid en de bekwaamheid tot handel en nijverheid van een bevriende nabuur, die ze bij verdrag verplicht waren om te beschermen, te vernietigen.

Opzettelijk hebben zij – en dat is uit hun eigen woorden gebleken – er zich in verheugd, te overwegen, dat indien de vrede morgen werd afgekondigd, het nog op zijn minst vele maanden zou duren voor het Belgische vernuft, het Belgische kapitaal, de Belgische nijverheid, en de Belgische ondernemingsgeest, opnieuw concurrenten zouden kunnen worden voor de Duitse mededingers.

Dat is het eerste ding, dat ze hebben gedaan. Een tweede ding, dat zij in koelen bloede en met voorbedachten rade gedaan hebben, is België leeg te plunderen wat betreft alles op het gebied van grondstoffen voor de fabrieken, en van de installaties en machines voor de productie, waarvan de gehele nijverheid afhangt.

Het doortrekken van de Hunnen, of andere wilden over landbouwterreinen is heel noodlottig en wreed, maar tenslotte kunt ge het land van een streek niet vernielen, dikwijls is een korte, soms zelfs een verbluffend korte tijd voldoende om het aldus verwoeste land zijn vroegere landbouwvoorspoed terug te geven. Maar wanneer ge te maken hebt met de ingewikkelde outillage van een nijverheid van een land met zijn mijnen en industrieën – indien ge dit het gehele vaste kapitaal ontnemt, waarvan de voortzetting van de nijverheid afhangt, dan is, voorwaar, het toegebrachte nadeel veel dieper, en is het veel moeilijker om dat te herstellen, dan enkel de schade toegebracht door de doortocht van een invallend leger.

Die schade hebben de Duitsers opzettelijk toegebracht aan de takken van nijverheid van deze natie, welke niet behoort tot de grootste van Europa, doch die behoorde tot de aan de spits staande naties op het gebied van mijnbouw en andere takken van nijverheid.

Het cynisme, waarmee deze operatie is ten uitvoer gebracht, kan niet worden overtroffen.

Ik geloof waarlijk niet, dat cynisme ooit verder is uitgestrekt. We hebben er vooral van de Duitsers heel wat over gehoord dat macht recht zou zijn; en dat alle redelijkheid te verwaarlozen is, vergeleken bij de wil om te bevelen en te overheersen. Zolang dit maar mooie zinnen zijn in een werk over wijsbegeerte glimlacht ge en duldt ge het; maar wanneer het de vormen aanneemt die ik zojuist beschreven heb, dan – meen ik – kan er geen walging groter zijn dan die, welke door dergelijke operaties wordt opgewekt.

Dat is wat België heeft geleden en op dit ogenblik nog lijdt. Het is de taak van de geallieerden om hun best te doen, dit grote onrecht weg te nemen, hetwelk de Duitsers opzettelijk gebracht hebben over het volk, dat ze zich verbonden hadden te beschermen.

Sprekend over het werk van het herstel in België na de oorlog, zegde Balfour: ik ben er zeker van dat men van de zijde van de geallieerden van goede wil is.

Het moge zijn dat Frankrijk zijn eigen speciale moeilijkheden van gelijke aard ter behandeling moge hebben, maar ik ben er zeker van, dat Engeland en de Verenigde Staten hun best zullen doen om die grote taak te volbrengen. Het feit dat wij in het Belgische volk de best denkbare geallieerden hebben, doet me denken, dat die taak met succes zal worden volbracht. (Applaus).

Er is niets prachtigers dan de vaste volharding van het Belgische volk, van de Vlamingen zowel als van de Walen.

Het was, tenslotte, een Duitse uitvinding, dat deze twee delen van het Belgische volk elkaars tegenstanders zijn. De standvastigheid van de Belgen in het lijden – welke taal zij mogen spreken en uit welk ras zij zijn voortgesproten – zal voor alle tijden in de geschiedenis bewaard blijven als de merkwaardigste en meest verbluffende episode in een tijd, die rijk was aan grote episoden.

Men schrijft ons:

In een stukje over de staatsvorm van zelfstandig Vlaanderen werd aan uw lezers medegedeeld, dat, tot ieders verwondering, de "Gazet van Brussel", het blad van René De Clercq, onlangs geschreven had dat de autonoom verklaring van Vlaanderen feitelijk niet meer dan ... een vrome wens was. Hiermee werden al de beloften, op 22 december 1917 door de woordvoerders van de activisten gedaan: sluiten van vrede met Duitsland, geheel zelfstandig bestuur, enz. in de wind geslagen. Enkele dagen nadien reeds moest blijken, dat de activisten al te zeer hun wensen voor werkelijkheid hadden gehouden: ons werd door de Duitse overheid bekend gemaakt, dat

de nieuw benoemde Vlaamse ministers niet de minste macht, zelfs geen uitvoerende macht, bezaten, en alleen raadplegende stem bij de Duitse besturen zouden genieten. Kort daarop verklaarde de rijkskanselier in de Rijksdag, dat hij bereid was te onderhandelen met de regering van Havre ... die door de activisten vervallen was verklaard; een vingerwijzing voor dezelfde activisten, voor zover ze soms mochten denken, dat ze voortaan baas in eigen huis waren. De laatste desillusie zou hen gouverneur-generaal von Falkenhausen brengen, toen hij, een kleine maand geleden de Vlaamse ministers bij zich ontving om hen te verklaren: "Het veelbesproken besluit van de Raad van Vlaanderen van 22 december jl., vat ik aldus op, dat u opnieuw de onwrikbare wil hebt bekend gemaakt, het Vlaamse volk van Franse druk te bevrijden", een opvatting, die, men ziet het, geenszins de erkenning van nu af aan van Vlaanderens autonomie inhoudt. De "Gazet van Brussel" was dus uitstekend geïnspireerd (wij gebruiken dit woord met opzet), toen ze al het activistisch gedoe kenschetste als een "wens", laat staan: als een "wil", – al moet er het activisme zijn mooiste veren, en tot zelfs zijn reden van bestaan bij inboeten.

De heetgebakerden onder de activisten zijn dan ook door de tegenspraak in de Clercq's blad ten zeerste gebelgd: het "meest activistische" der bladen, het Antwerpse "Ons Land", slingert de Brusselse confrère de banvloek naar het hoofd, scheldt hem voor "Belgisch flamingant", en herhaalt zijn eis van een soevereine staat Vlaanderen.

Onder welke vorm wordt ons echter nog steeds verzwegen. En uit heel het geding leren we voorlopig niets anders, dan dat er meer dan ooit in het activisme ... schakeringen bestaan.